

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 29/10 97 om det nordiske samarbejde

(Redegørelse nr. R 2).

Ministeren for nordisk samarbejde (Marianne Jelved):

Det er som bekendt i år 600 år siden, de nordiske lande i Kalmar for første gang indtrådte i et formaliseret samarbejde. På trods af navnet: Kalmar-unionen, var der også dengang tale om et mellemstatsligt samarbejde, omend det be-
segledes i en unionstraktat.

Samarbejdet i Kalmar-unionen mellem riger Danmark/Norge og Sverige/Finland er nu 600 år senere blevet til et udstrakt og vidt-forgrenet netværk af kontakter mellem fem nationalstater på alle niveauer – fra folkesko-
lens udvekslingsprogrammer med skoler i nordiske venskabsbyer, over det frivillige arbejde i foreninger og organisationer, til det formelle og uformelle samarbejde mellem parlamenter og regeringer.

Det siger sig selv, at et så langvarigt samarbejde nødvendigvis må reformere sig med jævne mellemrum for at opretholde sin vitalitet og livskraft. Og Sveriges og Finlands indtræden i EU i 1995 var en naturlig anledning.

Vi måtte spørge os selv, om der fortsat var behov for det nordiske samarbejde, og hvis ja, måtte vi overveje, hvad vi ville med det.

I første omgang førte disse overvejelser til en omfattende omstrukturering af det formaliserede arbejde i Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd, som jeg tidligere på dette sted har redegjort for. Samarbejdet finder nu sted inden for 3 såkaldte søjler: det traditionelle nordiske samarbejde, Norden og EU, samt Norden og Nærområderne. Reformerne skulle sikre en snævre fokusering, en bedre prioritering af opgaverne og dermed større effektivitet.

Jeg finder, at vi er et godt stykke på vej til at nå dette mål. Men arbejdet er ikke afsluttet endnu.

Reformarbejdet videreføres nu i Nordisk Ministerråds Sekretariat. Under den danske generalsekretær Søren Christensens ledelse er der iværksat et omfattende analysearbejde, der

har til formål at fremlægge forslag til reorganisering og etablering af de nødvendige administrative værktøjer, som kan medvirke til at styrke effektiviteten og sikre kvaliteten i arbejdet. Strategigennemgangen forventes afsluttet inden udgangen af 1997.

Flytningen af Nordisk Råds præsidiasekretariat sidste år til St. Strandstræde har resulteret i et tættere samarbejde mellem de to sekretariater og ført til en bedre udnyttelse af ressourcerne.

For institutionernes vedkommende, hvoraf 13 ud af ca. 50 er – eller er i færd med – at blive nedlagt, forestår der nu omfattende ændringer, således at effektiviteten styrkes, og det sikres, at der lægges vægt på »Nordisk Nytte« kriteriet – både i institutionerne selv og i deres projekter.

I Nordisk Råd har man nu tilpasset arbejdet til 3-søjle konceptet. Det samme gælder for ministerrådsbudgettet, hvor man for første gang finder fordelingen på de tre søjler afspejlet. Nu mangler vi kun Ministerrådet. Men jeg kan forsikre, at der bliver arbejdet på sagen.

De institutionelle justeringer er således mere eller mindre på plads. Vi er derfor nået til den måske mere væsentlige opgave: substansen. Det er nu – inden for de nu fastlagte rammer – at det nordiske samarbejde skal vise sin eksistensberettigelse. Jeg er selv ikke i tvivl om, at det forløbne år tydeligt har vist behovet for vor indsats, selvom det er nødvendigt at sætte prioriteter for indsatsen – hvad jeg kommer tilbage til om lidt. Begrebet »nordisk nytte« har et indhold!

Budgettet har imidlertid for andet år i træk måttet tåle nedskæringer efter svensk ønske. Det lykkedes dog at begrænse det oprindelige krav, og budgettet for 1998 er på 695,9 mio – en nedskæring på ca. 7 mio. DDK eller ca. 1% i forhold til budgettet for 1997. Det danske bidrag udgør fortsat ca. 25%.

På trods af de to sidste års budgetnedskæringer, er det stadig min opfattelse, at det er muligt at videreføre arbejdet på et forsvarligt grundlag. Det siger sig selv, at et dynamisk nordisk samarbejde kræver velovervejede prioriteter. Derfor bør vi overveje sammen at gennemføre en større principiel drøftelse af, hvordan vi vil prioritere de overordnede linier i det nordiske samarbejde i fremtiden.

Det interne nordiske samarbejde lægger fortsat beslag på langt størstedelen af budgettet, nemlig 75%, medens de to andre søjler, Europa og

Nærområderne modtager henholdsvis 10 og 14%.

Det interne eller traditionelle nordiske samarbejde bygger på de nordiske folks samhørighedsfølelse og værdifællesskab, og er rodfæstet i en bred folkelig forankring og tradition. Det er karakteristisk, at samarbejdet henter sin styrke i et mangegrenet netværk af frivillige organisationer og interessegrupper. Herfra udgår nye initiativer, der kan samles op i det formaliserede samarbejde på regerings- og parlamentarisk side.

Netop det frivillige element har ført til igangsættelse af et udredningsarbejde om samarbejdet med frivilligsektoren. Arbejdet skal være afsluttet i 1998 og kan forventes at munde ud i forslag til styrkelse af Ministerrådets samarbejde med den frivillige sektor.

Budgettets fordeling på de forskellige sektorer bygger på de nødvendige kompromiser mellem prioriteringerne hos Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd. Kultur, uddannelse og forskning er fortsat tilgodeset med næsten 50%, men områder som miljø og andre tværsektorielle programmer indenfor ligestilling, informationsteknologi, velfærd, børn og unge er i stigende grad tilgodeset i budgettet. Ja, miljø er blevet en tværsektoriel aktivitet, idet Nordisk Ministerråd ifølge den nordiske miljøstrategi 1996 – 2000 skal bruges som forum til at fremme miljøets integration i alle sektorer, for dermed at øge bevidstheden om, at ansvaret for bevarelse og genoprettelse af miljøet påhviler alle sektorer.

Fra arbejdet på det kulturelle område kan jeg fremhæve indvielsen af Grønlands Kulturhus i Nuuk i februar, som skete under overværelse af et stort antal indbudte fra Grønland, Norden og Canada. Nordisk Ministerråd bidrog med et beløb på 20 mio. DKK, som naturligvis også hænger sammen med målsætningen for Det Arktiske Samarbejdsprogram, som jeg vil vende tilbage til om lidt.

Der har været fokus på Kalmarunionens 600-års jubilæum med et væld af aktiviteter i løbet af året. Højdepunktet fandt sted i juni hvor jubilæet blev højtideligholdt med et unionsmøde, hvor Nordens statsoverhoveder deltog i en særlig nordisk manifestation.

Videre vedtog Ministerrådet i august at yde et bidrag på 250.000 USD til opførelse af et nordisk kulturcenter i New York. Initiativet til centret, kaldet Scandinavia House, stammer fra

The American-Scandinavia Foundation, en privat organisation, der har til opgave at fremme kontakter mellem USA og de nordiske lande. Størsteparten af midlerne kommer fra private sponsorer. Centret forventes at stå færdigt i efteråret 1998.

Endelig er det en særlig glæde i år at kunne konstatere, at både Nordisk Råds litteraturpris og den relativt nye miljøpris er tilfaldet Danmark. Litteraturprisen gik til Dorrit Wilumsen for hendes bog, *Bang*, medens miljøprisen blev tildelt Institut for Produktudvikling for dets arbejde med udvikling af miljøvenlige industriprodukter.

Med samtlige fem nordiske landes – ganske vist forskelligartede – men ikke desto mindre tætte tilknytning til EU må det fastslås, at europæiske spørgsmål nu er fast forankret i den nordiske dagsorden.

EU/EØS-spørgsmål drøftes regelmæssigt på møder mellem nordiske ministre og embedsmænd. Og efter ikrafttrædelsen af den reviderede Helsingforsaftale er EU-spørgsmål også blevet et fast punkt på dagsordenen for samarbejdsministrenes møder. De nordiske samarbejdsministre afholdt desuden i år for første gang et af deres ordinære møder i Bruxelles.

Også i Nordisk Råd har EU-spørgsmål fået stigende betydning. I marts 1996 blev det på Nordisk Råds Europakonference bekræftet, at de nordiske lande ønsker at prioritere 5 hovedområder i Europa-politikken, nemlig beskæftigelse, miljø, åbenhed, demokrati og forbrugerpolitik.

Det er glædeligt at konstatere, at de nordiske sædekorn ikke er faldet på stengrund. Amsterdammtraktaten er et vidnesbyrd om, at udviklingen inden for EU bevæger sig i »nordisk retning«. Som bekendt har beskæftigelsessspørgsmål fået en central placering i traktaten, ligesom der også på miljøområdet og m.h.t. åbenhed er foretaget styrkelses i overensstemmelse med nordisk tankegang.

Jeg er ikke i tvivl om, at denne del af samarbejdet vil få stigende betydning fremover. Det seneste udspil fra den finske statsminister om en »nordisk dimension« i EU kan også ses i dette lys.

Sikkerhedspolitik har været tabu i en nordisk optik. Men omvæltningerne i Europa i slutningen af firserne og de gennemgribende forandringer, der siden er sket i de lande, der var en

del af Sovjetunionens indflydelsessfære, har ændret billedet.

Den geopolitiske situation tager sig i dag ganske anderledes ud end for 10 år siden, hvilket bl.a. resulterede i, at Nordisk Råd for første gang i august var rammen om en nordisk konference om sikkerhedspolitik. Konferencen førte ikke til konkrete eller epokegørende vedtagelser. Det er heller ikke nogen hemmelighed, at konferencen afslørede dyb uenighed om de sikkerhedspolitiske konsekvenser for de nordiske lande af den ændrede situation.

Det bemærkelsesværdige bestod i selve det, at konferencen fandt sted, og at skillelinierne idag skal findes mellem partigrupperingerne – ikke mellem landene!

Det første spadestik kan hermed være taget til et spirende samarbejde på endnu ukendt jord. At der imidlertid består en vilje til at gøre noget på nordisk plan også på dette område bekræftes af, at de nordiske forsvarsministre for første gang er inviteret til at deltage i Nordisk Råds session.

Arbejdet i den tredje søjle, Norden og Nærområderne kan meget vel ses i samme sikkerhedspolitiske lys. Vores bistand til disse områder – hvad enten den sker bilateralt eller som her gennem det nordiske samarbejde – er med til at skabe grobund for stabilitet og sikkerhed i området, bl.a. gennem støtte til sikring af demokratiernes levedygtighed og en bæredygtig økonomisk udvikling.

Samarbejdsministrene vedtog i 1996 en strategi for samarbejdet med Nærområderne, hvorefter følger, at samarbejdet skal koncentrerer om områder, hvor der er en nordisk nytteværdi, ligesom programmer og projekter af en vis størrelsesorden skal prioriteres. Der er desuden enighed om at betone områder som folkestyre, retsstatsprincipper, arbejdsmarkedsspørgsmål, frivillige organisationer, ligestilling, børn og unge, minoriteter og sprogundervisning.

Ministerrådet har igen i år afsat omkring 50 mio DKK til samarbejdet. Undervisning og informationsvirksomhed lægger beslag på de fleste af midlerne sammen med stipendieprogrammerne, men støtte til forbedring af miljøsituationen er højt prioriteret.

P.g.r.a. det høje aktivitetsniveau fra anden side i Nærområderne, bl.a. fra de bilaterale indsatser, samt den eksisterende finansiering gennem de nordiske finansieringsinstitutioner, er det af betydning at undgå overlappning og at

sikre, at Ministerrådets arbejde komplementerer det, der i øvrigt finder sted. I overensstemmelse med den vedtagne strategi vil Ministerrådet derfor styrke koordineringsindsatsen med bl.a. Den nordiske Investeringsbank, Det Nordiske Miljøfinansieringsselskab (NEFCO), samt de nordiske informationskontorer i Baltikum og i Skt. Petersborg.

Informationskontoret i Skt. Petersborg har nu fået officiel status. Informationskontoret blev officielt indviet den 6. oktober af den norske samarbejdsminister som formand for Ministerrådet under overværelse af repræsentanter fra de lokale og federale russiske myndigheder. Der er hermed åbnet nye muligheder for samarbejdet med det nordvestlige Rusland, og informationskontoret kan forstærke den indsats, som allerede nyder stor lokal bevilgning.

Det arktiske samarbejdsprogram blev iværksat i 1996. I programmet er der taget initiativ til en række tiltag af fælles nordisk og arktisk interesse. Det er opfattelsen, at miljøspørgsmål skal spille en større rolle i Arktisk Råd, og at miljøhensyn skal integreres i større omfang i Rådets arbejde. Der vil dog nok endnu gå nogen tid før Arktisk Råd, der oprettedes i september 1996, vil være i stand til at iværksætte tiltag til forbedring af miljøindsatsen i Arktis. De nordiske landes fælles interesser i denne region har derfor ført til en prioritering af Nordisk Ministerråds arbejde med disse opgaver.

Det er alt i alt hensigten at opprioritere indsatsen i Arktis på alle relevante områder.

Kalmarunionen er for længst opløst, og det nordiske samarbejde er ikke længere så spektakulært – men det er netop heller ikke nødvendigt. Norden og nordisk samarbejde er en del af vor grundlæggende kulturarv, og den behøver vi ikke at stille spørgsmålstegn ved.

Det kan være vanskeligt at definere, hvad det er, der binder os sammen i Norden. Umiddelbart ligner vi resten af den vestlige verden, men det er f.eks. tankevækkende, at det ifølge eksperternes udsagn er umuligt at oversætte Astrid Lindgrens »Emil fra Lönneberg« korrekt til andre sprog end finsk. Så meget betyder historien.

Hvor andre langt mere forskelligartede folkeslag lever sammen inden for rammerne af samme nation, er vi gået den anden vej: 2 er blevet til 5, ja til 8, hvis vi tager de selvstyrende områder med. Til gengæld har vi været lykkeligt forskåned for de etniske, nationale eller religiøse

konflikter, der hænger andetsteds i verden. Vi har været i stand til i fredelig sameksistens at bygge videre på de tanker, der er nedfældet i Kalmarunionen.

Og det bør vi efter min faste overbevisning fortsætte med de næste 600 år.

Hermed slutter redegørelsen.

---

11. møde

Tirsdag den 4. november 1997 kl. 13.00

Dagsorden

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Mimi Jakobsen (CD).

2) Indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse.

3) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 15:

Forespørgsel til miljø- og energiministeren [om FN's klimakonference i Kyoto].

Af Steen Gade (SF), Martin Glerup (S), Hans Christian Schmidt (V), Niels Jørgen Langkilde (KF), Elsebeth Gerner Nielsen (RV), Aage Brusgaard (FP), Bent Hindrup Andersen (EL), Addi Andersen (CD) og Ole Donner (DF).
(Forespørgslen anmeldt 28/10 97).

4) Forhandling om redegørelse nr. R 2:

Ministeren for nordisk samarbejdes redegørelse af 29. oktober 1997 om det nordiske samarbejde. (Redegørelsen anmeldt 29/10 97. Redegørelsen givet 29/10 97. Meddelelse om forhandling 29/10 97).

5) Første behandling af lovforslag nr. L 36:

Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsfremme. (Etablering og drift af innovationsmiljøer m.v.).

Af erhvervsministeren (Bjørn Westh, fg.).
(Fremsat 23/10 97).

6) Første behandling af lovforslag nr. L 37:

Forslag til lov om ændring af patentloven, lov om brugsmønstre og lov om mønstre.

Af erhvervsministeren (Bjørn Westh, fg.).
(Fremsat 23/10 97).

7) Første behandling af lovforslag nr. L 38:

Forslag til lov om ændring af lov om statsautoriserede revisorer og lov om registrerede revisorer. (Kvalifikationseksamen for registrerede revisorer).

Af erhvervsministeren (Bjørn Westh, fg.).
(Fremsat 23/10 97).

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 7:

Forslag til folketingsbeslutning om regelforenkligning gennem obligatorisk brug af Erhvervsministeriets testpanel.

Af Svend Erik Hovmand (V) og Niels Jørgen Langkilde (KF) m.fl.
(Fremsat 9/10 97).

Meddelelser fra formanden

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Medlemmer af Folketinget Niels Jørgen Langkilde (KF), Kaj Ikast (KF), Agnete Laustsen (KF), Brian Mikkelsen (KF), Torben Rechendorff (KF), Gitte Seeberg (KF), Mariann Fischer Boel (V), Jens Løgstrup Madsen (V) og Erling Oxdam (V) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af selskabsskatteloven. (Begrænsning af skattefriheden for havne). (Lovforslag nr. L 55).

Medlemmer af Folketinget Jette Gottlieb (EL), Keld Albrechtsen (EL), Bent Hindrup Andersen (EL) og Frank Aaen (EL) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om opgradering af det jyske jernbanenet.
(Beslutningsforslag nr. B 46).

Medlemmer af Folketinget Margrete Auken (SF), Tommy Dinesen (SF), Aage Frandsen (SF), Steen Gade (SF) og Jes Lunde (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af betalingsordninger, betalingsringe, bompenge m.v. for den gennemkørende bilisme.
(Beslutningsforslag nr. B 47).

Medlemmer af Folketinget Kristen Touborg (SF), Jes Lunde (SF) og Kjeld Rahbæk Møller (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om inddrivelse af gæld til det offentlige og om genoptagelse af et udvalgsarbejde vedrørende indstilling om løsningsforslag til næringskarantæne.
(Beslutningsforslag nr. B 48).

Medlemmer af Folketinget Anni Svanholt (SF), Steen Gade (SF) og Jes Lunde (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om kommunernes afgivelse af beretning om miljøindsats og styrkelse af lokalt Agenda 21-arbejde («Grønne kommuner og amter»)
(Beslutningsforslag nr. B 49).

Medlemmer af Folketinget Jette Gottlieb (EL) og Keld Albrechtsen (EL) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om bompengesystem i København og Århus.
(Beslutningsforslag nr. B 50).

Kulturministeren (Ebbe Lundgaard) har meddelt mig, at han ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give Folketinget en skriftlig:

Redegørelse om kulturpolitik.
(Redegørelse nr. R 3).

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Redegørelsen vil komme til forhandling torsdag den 13. november 1997.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Mimi Jacobsen (CD).

Tredje næstformand (Margrete Auken):
Medlem af Folketinget Mimi Jacobsen har meddelt mig, at hun på grund af sygdom ikke vil kunne give møde i Tinget i mindst 7 dage, hvorfor hun anmoder om orlov, jf. Folketingets forretningsordens § 41, stk. 3, litra a, jf. stk. 5, fra og med den 4. november 1997 og om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at der meddeles orlov som ansøgt, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse.

Tredje næstformand (Margrete Auken):
Fra Udvalget til Valgs prøvelse har jeg modtaget indstilling om, at første stedfortræder for CD i Københavns amtskreds, pensionist Vibeke Kiel, godkendes som midlertidigt medlem fra og med den 4. november 1997 i anledning af Mimi Jacobsens orlov.

Indstillingen sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 103 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 15:

Forespørgsel til miljø- og energiministeren [om FN's klimakonference i Kyoto].

Af Steen Gade (SF), Martin Glerup (S), Hans Christian Schmidt (V), Niels Jørgen Langkilde (KF), Elsebeth Gerner Nielsen (RV), Aage Brusgaard (FP), Bent Hindrup Andersen (EL), Addi Andersen (CD) og Ole Donner (DF).
(Forespørgslen anmeldt 28/10 97).

Tredje næstformand (Margrete Auken):
Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.